

Deventer verhaal eind jaren '60.

Burgemeester Bolkestein

(Allard van Lenthe, 2023)

Terwijl burgemeester Gijs van Hall (PvdA) van Amsterdam de Provoetijd niet overleeft, loodst burgemeester Nico Bolkestein (PvdA) Deventer moeiteloos door de ordeverstoringen van de roerige jaren '60.

Hij stuurt bij ordeverstoringen geen politie, hij gaat er zelf op af. Hij praat met de activisten en zegt na afloop: 'Ik zeg niks toe, ik neem het mee naar het gemeentehuis, ik kom er op terug!'

Dat doet hij ook.

Ik ben cultureel werker in het Jongeren centrum De Zambar op de hoek van de Brink en de Menstraat.

De Zambar is het centrum van de popscene, van jonge activisten, van krakers en blowers, van jonge kunstenaars en opstandige scholieren en studenten.

Burgemeester Bolkestein woont bij De Zambar om de hoek. Op weg naar het gemeentehuis, stapt hij wel eens bij mij naar binnen.

Ik ben twintig jaar, ik zeg: 'Dag meneer Bolkestein!'

De burgemeester is zestig jaar en zegt: 'Dag meneer Van Lenthe!'

Wanneer De Zambar in 1968 in opspraak raakt door een ongelukkige uitspraak van een officier van justitie in Zutphen, neemt Burgemeester Bolkestein het voor het jongeren centrum op.

Spil van een links gemeentebestuur

Nico of Nicolaas Bolkestein is een ouderwetse, statige man. Een meester in de rechten, een heer van stand!

Ik zie hem wel eens bij het Rielerbad. Hij is op een zwarte fiets met zwemspullen opgerold in een witte handdoek onder de zelfbinder op de bagagedrager. Ouderwets kan het niet.

Toch is hij de spil van een links gemeentebestuur.

De politieke items van die jaren zijn het onderwijs- en welzijnsbeleid, de stadsuitbreiding en de renovatie van de monumentale binnenstad.

Op deze terreinen krijgt de stad steun van de landelijke overheid. Die geeft extra gelden voor het voortgezet onderwijs (de Mammoetwet), het vormingswerk, bijstand aan kunstenaars (BKR), de jeugdzorg, de creativiteitsontwikkeling, de kinderopvang, de monumentenzorg en de sociale woningbouw.

De burgermeester en de wethouders beheersen de kunst om op een goede manier gebruik te maken van deze rijksregelingen

De monumentale binnenstad

Nu en dan loopt de burgemeester voor de troepen uit.

Terwijl de meeste politieke partijen voor een afbraak van grote delen van het vervallen Bergkwartier zijn, papt Bolkestein aan met de initiatiefnemers van het stadsherstel van de wijk.

Hij verhuist met vrouw en kinderen naar het monument Huize Zevenaar in de Menstraat. Met deze verhuizing wil hij het Bergkwartier een hoger aanzien geven.

Bij de activiteiten van de krakersbeweging in het Bergkwartier zegt hij: 'Illegale bewoning is beter dan jarenlange leegstand en verpaupering!'

De actie 'Blik van de Brink' geeft hij support door te zeggen, dat de gemeente er maar eens over moeten denken om de binnenstad autovrij te maken. Het linkse college van B en W in Groningen is er al een heel eind mee op weg.

Onderwijs en welzijnswerk

Bolkestein zorgt voor de groei van het onderwijs en van het bibliotheek- en vormingswerk.

Deventer doet mee aan de race van kandidaat-steden voor de universiteit van het oosten van het land. Die universiteit gaat naar Enschede, maar Deventer krijgt steun van het Rijk bij het verkrijgen van een landelijke naam als Boekenstad (de Athenaeumbibliotheek

krijgt een provinciale wetenschappelijke steunfunctie) en als HBO-stad.

Terwijl de gemeenschap lijdt aan homofobie, opent de burgermeester de eerste homo-sociëteit aan de Bokkinghang. Hij draagt breed uit dat Deventer in het buurthuis De Kartuut in Keizerslanden de eerste crèche in Nederland begint. En doet dat in een tijd waarin de meeste politieke partijen tegen gesubsidieerde kinderopvang zijn.

In bepaalde vernieuwingen gaat hij niet mee.

Zo verzet hij zich tegen de vestiging van een abortuskliniek in Deventer, hij waarschuwt voor scheuringen in het familielevens van gastarbeiders en hij stapt uit het landelijk PvdA-bestuur wanneer daar het Nieuw Links pamflet 'Tien over rood' een nieuw beleidsstuk wordt. In dit pamflet staan anti-NATO en een pro-Oost Duitsland – standpunten

Een boek over Provo

In zijn nieuwjaarsrede 1970 doet Burgemeester Bolkestein gewag van zijn belangstelling voor het anarchisme en voor de provobeweging in Amsterdam.

Hij zegt: 'Provo's en geestverwanten zijn oprechte, weldenkende jongelui, waar je wat van kan leren. Ze schudden de boel op, ze houden ons bestuurders wakker!'

Wanneer ik in 1972 met mijn werk in het Jongeren centrum De Zambar Brink 30 stop, nodigt de burgermeester mij uit voor een kopje koffie of thee in zijn huis om de hoek.

Daar zit ik met een lange man in een te kleine stoel en een bewegelijke vrouw, die thee met een koekje brengt en even later de lege kopjes komt halen.

De lange man heeft de grootste collectie anarchistische literatuur van de stad en hij is bezig met een studie over de Provobeweging Amsterdam (1965-1968) en het anarchisme.

Hij vraagt zich af wat de Provobeweging Amsterdam ons land te bieden had. Chaos, onrust, anarchie, revolutie?

'Gijs van Hall zag jullie als staatsgevaarlijke anarchisten!' zegt Burgermeester Bolkestein. 'Gijs van Hall stuurde de politie erop af. Hij schakelde zelfs het leger en de BVD (de Binnenlandse Veiligheidsdienst) in!'

Wat ik daar van vind!

Ik vind dat anarchie en revolutie niet bij de Provobeweging horen.jn.

Provo is gewoon buitenparlementaire oppositie, verwant aan de PSP en Nieuw Links binnen de PvdA. Zoiets als de vakbond of een belangenorganisatie.

‘Ze was niet gevaarlijk. Ze was provocatief, ludiek en mediageniek. Daarom sloeg ze zo aan.’

‘Burgemeester Van Hall deed niks aan vernieuwing.’ zeg ik. ‘Hij liet de problemen van het autoverkeer in de stad, de studentenhuisvesting, de grondvervuiling, de achterstelling van vrouwen en het demonstratieverbod liggen.

En toen de Provobeweging ermee aan de slag ging, stuurde Van Hall er de politie en de BVD op af. Dat escaleerde, dat keerde zich tegen hem. Toen kwam Van Hall ten val.’

De lange man knikt.

We drinken nog een kopje thee met een koekje.

Dan neem ik afscheid.

Meneer en mevrouw Bolkestein laten mij uit. We geven elkaar de hand. Ik zeg: ‘Dank u voor uw steun aan De Zambar.’

De burgemeester zegt: ‘Insgelijks.’

Insgelijks. Ik ken dat woord niet, maar ik weet wat hij bedoelt.

